

Uchwała z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CZP 11/01

Przewodniczący Sędzia SN Lech Walentynowicz (sprawozdawca)
Sędzia SN Marian Kocon, Sędzia SA Jan Kremer

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Jana R. z udziałem Agaty K. i Jadwigi M.-K. o nadanie klauzuli wykonalności, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 27 kwietnia 2001 r., zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 13 lutego 2001 r.

„Czy od zażalenia na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności pozasądowemu tytułowi egzekucyjnemu pobiera się wpis stanowiący piątą część całego wpisu stosunkowego, czy też wpis stanowiący piątą część wpisu należnego od wniosku, a zatem określonego w § 54 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych?”

podjął uchwałę:

Od zażalenia na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności pozasądowemu tytułowi egzekucyjnemu pobiera się piątą część wpisu stosunkowego (§ 53 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie nadał klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu, w którym dłużnik poddał się – na podstawie art.

777 § 1 pkt 4 k.p.c. – egzekucji co do wymagalnej części ceny sprzedaży nieruchomości (co do należnej wierzycielowi kwoty 122 789,38 zł).

Przy rozpoznawaniu zażalenia dłużnika przez Sąd Okręgowy w Krakowie wyłoniło się przedstawione w postanowieniu zagadnienie prawne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności, będące pomostem między postępowaniem rozpoznawczym a postępowaniem wykonawczym, jest regulowane przepisami właściwymi dla postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego. Dotyczy to również przepisów określających wysokość wpisów w sprawach cywilnych.

Przepisy wykonawcze wydawane na podstawie art. 37 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm. – dalej "u.k.s.c.") zawsze normowały w sposób autonomiczny problem wpisów w poszczególnych rodzajach postępowań sądowych (w procesie, w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym oraz w postępowaniu upadłościowym i układowym). W każdym z tych postępowań odrębnie regulowane były wpisy od środków odwoławczych. Obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.) stanowi, że od zażalenia w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym pobiera się piątą część wpisu stosunkowego (§ 53 pkt 7). Treść tego przepisu, przy braku odmiennej regulacji, ma decydujące znaczenie dla przedstawionego zagadnienia prawnego, w sytuacji gdy egzekucja dotyczy świadczenia majątkowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1995 r., III CZP 75/95, OSNC 1995, nr 11, poz. 154).

W rozpoznawanej sprawie tytuł wykonawczy obejmuje świadczenia pieniężne w określonej wysokości, w związku z czym obliczenie wpisu stosunkowego oraz opłaty zażaleniowej nie przedstawia jakichkolwiek trudności (§ 54 ust. 2 pkt 1 w związku z § 1 pkt 4 oraz § 53 pkt 7 rozporządzenia). Tak obliczona opłata od zażalenia jest dwukrotnie wyższa od opłaty należnej od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnym innemu niż orzeczenie sądu, od której pobiera się dziesiątą część wpisu stosunkowego (§ 54 ust. 1 pkt 1). Może to wywoływać zastrzeżenia co do celowości takiego uregulowania. W uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1998 r., III CZP 15/98 (OSNC 1998, nr 12, poz.

201) został wyrażony pogląd, że z treści rozporządzenia o wysokości wpisów da się wyłonić zasadę, według której wpis od środka odwoławczego nie jest wyższy od wpisu od wniosku (pozwu). W uchwale tej Sąd Najwyższy zajął ponadto stanowisko, że od zażalenia na postanowienie rozstrzygające wniosek o ukaranie grzywną dłużnika nie wykonującego obowiązku zaniechania czynności lub nieprzestrzegania czynnościom wierzyciela pobiera się piątą część wpisu stałego przewidzianego w § 48 pkt 4 rozporządzenia o wpisach.

Ustosunkowując się do powyższych wypowiedzi należy zaakcentować, że uchwała z dnia 25 czerwca 1998 r. dotyczyła innej problematyki, a mianowicie wymiaru opłat przy egzekucji świadczeń niemajątkowych. Obecnie wpisy od wniosków w takich sprawach mają charakter stały, podczas gdy opłata od zażalenia stanowi część wpisu stosunkowego (§ 53 pkt 7). Nie istnieje w konsekwencji powiązanie między pobranym wpisem od wniosku a opłatą od zażalenia. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26 lipca 1982 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 26, poz. 188) problem ten był uregulowany w sposób uwzględniający rodzaj egzekucji. Paragraf 58 tego rozporządzenia stanowił, że od zażalenia w sprawach o egzekucję o treści majątkowej pobiera się piątą część wpisu stosunkowego, a w innych sprawach – połowę pobranego wpisu od wniosku. Późniejsze rozporządzenia, w tym obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r., odstąpiły od tego unormowania, stąd pojawiły się praktyczne trudności przy obliczaniu wpisów od zażaleń w sprawach o egzekucję świadczeń niemajątkowych. Także judykatura nie jest w tej kwestii jednolita (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1993 r., III CZP 45/93, OSNCP 1993, nr 11, poz. 201, z dnia 27 czerwca 1995 r., III CZP 75/95, OSNC 1995, nr 11, poz. 154, z dnia 25 czerwca 1998 r., III CZP 15/98, OSNC 1998, nr 12, poz. 201 oraz z dnia 13 września 2000 r., III CZP 34/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 4).

Powyższe rozbieżności nie dotyczyły – także w ujęciu historycznym – sposobu obliczenia wpisu od zażalenia przy egzekucji świadczeń majątkowych. Zawsze był też identyczny rozmiar tego wpisu (piąta części wpisu stosunkowego).

Nie sposób ponadto wydedukować z przepisów dotyczących obliczenia wpisów wiążącej zasady, że wpis od środka odwoławczego nie może być wyższy niż wpis od pozwu (wniosku). Można tylko odnotować taką praktykę przy unormowaniu wpisów w procesie (rozdział 2) i postępowaniu nieprocesowym

(rozdział 3), nie występuje ona natomiast w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym (rozdział 4) oraz w postępowaniu upadłościowym i układowym (rozdział 5).

Uprawnienia Ministra Sprawiedliwości wynikające z art. 37 i 45 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 u.k.s.c. dotyczą polityki fiskalnej, na kształt której sądy mogą oddziaływać pośrednio, przez rozstrzygnięcie wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych w indywidualnych przypadkach. Mechanizm legislacyjny zastrzeżony jest natomiast dla Ministra, dlatego przepis określający wysokość wpisu w sposób jednoznaczny powinien być oceniony przy pomocy wykładni gramatycznej, najwierniej odtwarzającej wolę prawodawcy. Takim przepisem jest § 53 pkt 7 rozporządzenia z dnia 17 grudnia 1996 r., pozwalający w sprawach o egzekucję świadczeń majątkowych obliczyć wpis od zażalenia w sposób niekontrowersyjny.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale (art. 390 k.p.c.).